

Warszawa, 07 lutego 2022 r.

dr hab. Jacek Zaleśny
Uniwersytet Warszawski

Recenzja

**dorobku naukowego Pani Doktor Magdaleny Jelonek sporządzona
w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w
dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i
administracji**

Podstawa prawna sporządzenia recenzji

Recenzja została sporządzona na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 478 ze zm.). W art. 219 ustawy prawodawca określił kryteria nadania stopnia doktora habilitowanego. Stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
 - a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub
 - b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowym lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie

sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub

c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;

3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Podstawa faktyczna sporządzenia recenzji

Do oceny Pani Doktor Magdalena Jelonek przedłożyła:

1) dyplom doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii;

2) monografię autorską *Z uczelni na rynek pracy: indywidualne decyzje, mechanizmy społeczne a polityki publiczne*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2020 – rozprawa wskazana przez Habilitantkę jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 219 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce;

3) wykaz osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji, zawierający m.in. 51 publikacji ogłoszonych po uzyskaniu stopnia doktora.

Przebieg kariery zawodowej Habilitantki

W 2003 r. Pani Magdalena Jelonek uzyskała tytuł zawodowy magistra pedagogiki pisząc (na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie) pracę magisterską pod tytułem *Agresja w komunikacji wychowanków kuratorskich ośrodków pracy z młodzieżą*. W 2005 r. uzyskała tytuł zawodowy magistra socjologii pisząc (na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego) pracę magisterską pod tytułem *Modelowanie hierarchiczne w naukach społecznych. Zastosowanie praktyczne*.

Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o socjologii został Jej nadany w 2010 r. na podstawie rozprawy *Społeczna produktywność szkół wyższych. Nowa koncepcja produktywności nauczania*.

Od 2010 r. Pani Doktor pracuje na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie w Kolegium Gospodarki i Administracji Publicznej. W 2016 r. podjęła pracę na Uniwersytecie Jagiellońskim w Centrum Ewaluacji i Analiz Polityk Publicznych.

Przebieg kariery zawodowej Habilitantki jest prawidłowy. Wiąże się z pracą dla najlepszych w Polsce uniwersytetów. Realizuje się w nich zaawansowane merytorycznie badania naukowe, jak również prowadzi się dydaktykę na najwyższym poziomie.

Posiadanie stopnia doktora

Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o socjologii Habilitantka uzyskała w 2010 r. na podstawie rozprawy *Społeczna produktywność szkół wyższych. Nowa koncepcja produktywności nauczania*.

Monografia autorska *Z uczelni na rynek pracy: indywidualne decyzje, mechanizmy społeczne a polityki publiczne*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2020 wskazana przez Habilitantkę jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 219 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce

W monografii podjęto rozważania nad ważnym poznawczo i oryginalnym zagadnieniem badawczym, jakim są relacje zachodzące między systemem szkolnictwa wyższego a rynkiem pracy rozpatrywane z punktu widzenia teorii społecznych i badań empirycznych. W rozprawie na tle systemowych rozważań dokonano oceny efektów interwencji publicznej w zakresie tzw. kierunków zamawianych. Odpowiednio do w

ten sposób wyznaczonego pola badawczego, ustalona została struktura rozprawy. Składają się na nią trzy rozdziały. W rozdziale pierwszym zostały przedstawione teorie i koncepcje relacji zachodzących między szkolnictwem wyższym a rynkiem pracy, takie jak: kapitał ludzki, wykształcenie jako dobro pozycyjne, zamknięcie społeczne, reprodukcja kulturowa. Dobór przywołanych teorii i koncepcji uważam za prawidłowy z punktu widzenia wyznaczonego przez Habilitantkę pola badawczego. Są to teorie i koncepcje odwołujące się do różnych motywów ludzkiego działania, tłumaczące działania ludzkie (leżące u podstaw prowadzonych polityk publicznych) tak w perspektywie politologicznej, ekonomicznej, jak też socjologicznej.

W drugim rozdziale zostały określone relacje łączące szkolnictwo wyższe z rynkiem pracy zarówno w aspekcie systemowym, jak i indywidualnych wyborów uczestników stosunków społecznych. Są one rozważane w ujęciu porównawczym, w kontekście tzw. upowszechnienia („umasowienia”) szkolnictwa wyższego (proces ilościowy i jego jakościowe implikacje), transparentności kompetencyjnej systemu edukacji (zdolności kompetencyjne absolwentów szkół wyższych *versus* zdolności kompetencyjne absolwentów szkół niższego stopnia). Badaniu poddano motyw homogeniczności/heterogeniczności wyborów w zakresie profilu kształcenia; związki zachodzące między wybranym profilem kształcenia a pozycją zawodową absolwentów szkół wyższych; społeczny wymiar dokonywanych wyborów profilu kształcenia.

Jak zaznacza sama Habilitantka, badany przez Nią proces jest fragmentem zachodzących stosunków społecznych. Z tego powodu, wyprowadzane w związku z nim ustalenia nie mają walorów ogólnych i jako takie mogą prowadzić do błędnych konkluzji. Jak zasadnie zaznacza się w rozprawie, ewaluacji szkolnictwa wyższego nie można zredukować do aspektu ilościowego i porównania zdolności kompetencyjnych absolwentów szkół wyższych z kompetencjami

absolwentów szkół niższego stopnia czy też porównania zdolności kompetencyjnych absolwentów kierunków humanistycznych i społecznych z kierunkami inżynieryjnymi. Całościowa analiza procesu powinna być osadzona w analizie procesów gospodarczych i społecznych zachodzących w danym czasie, takich jak prowadzona przez Radę Ministrów polityka gospodarcza i społeczna z jej rozwinięciem w zakresie struktury gospodarki czy struktury bezrobocia. Szczególnie ważny jest ten ostatni wymiar połączony z politycznym przekonaniem, że upowszechnienie szkolnictwa wyższego pozwala opóźnić wejście młodzieży na rynek pracy i tym samym ma wpływ na strukturę bezrobocia. Druga istotna zmienna sygnalizowana przez Habilitantkę to wymuszone przez ustawodawcę uzyskanie wykształcenia wyższego jako warunek formalny prawa wykonywania określonej działalności zawodowej (np. pracownicy administracji sądowej czy samorządowej itd.) mający zastosowanie także wobec osób już wykonujących daną działalność zawodową.

W rozdziale trzecim przeprowadzono *sui generis* ocenę skutków regulacji tzw. kierunków zamawianych. Co istotne i potwierdzające dojrzałość badawczą Pani Doktor Magdaleny Jelonek, ocena interwencji ministerialnej została wykonana z punktu widzenia teorii społecznych przedstawionych w rozdziale pierwszym rozprawy. Teoretyczne umocowanie badanego działania organu administracji rządowej charakteryzują nie tylko wysokie walory eksplanacyjne, co do działań już wykonanych, ale również walory prognostyczne. Zrozumienie istoty wykonanych procesów aplikacyjnych może znaleźć przełożenie na prawidłowe zaplanowanie innych procesów aplikacyjnych. Innymi słowy, *ex post* przeprowadzona ocena skutków regulacji dotyczących tzw. kierunków zamawianych składa się na *ex ante* wykonywaną ocenę skutków innych regulacji. W tym kontekście ważny jest (zawarty w Zakończeniu, s. 228) wniosek, że interwencje powinny być projektowane

nie tyle przez pryzmat (społecznie ważnego) samego momentu przejścia z systemu edukacji na rynek pracy, co daje się zredukować do szybkiego znalezienia pracy, ale w szerszym zakresie powinny być ukierunkowane na całość życia zawodowego absolwenta szkoły wyższej. Co nie było przedmiotem badań przeprowadzonych przez Panią Doktor Magdalenę Jelonek, tę perspektywę badawczą rozszerzyłbym o holistyczną percepcję absolwenta szkoły wyższej. Nie redukowałbym go do pracownika, ale traktowałbym absolwenta szkoły wyższej całościowo jako osobę ludzką, z jej prawem nie tylko do rozwoju zawodowego, ale – co ma mocne zakotwiczenie w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka z 1948 r. – prawem do całościowego rozwoju osobowego. W mojej ocenie zastosowanie prawnoczułowieczej perspektywy badawczej jest niezbędne w prowadzeniu polityk publicznych, w tym – w zakresie programowania kierunków studiów humanistycznych, społecznych, medycznych, przyrodniczych czy inżynierskich, gdyż stosunki społeczne są znacznie bardziej złożone, niż eksponowane przez decydenta politycznego kierunki humanistyczne i społeczne *versus* kierunki inżynierskie jako przesłanka interwencji publicznej.

W rozprawie postawiono tak pytania badawcze, jak i hipotezy badawcze. Co nietypowe, nie są one sformułowane we wprowadzeniu, ale w poszczególnych rozdziałach. Zastosowana technika badawcza sprawia, że można je poznać nie przed zapoznaniem się z przeprowadzonym wywodem, ale w trakcie jego poznawania, tj. w kontekście cząstkowych rozważań można poznać odnoszące się do nich pytania i hipotezy badawcze.

W ramach wyznaczonego pola badawczego są to spójne wewnętrznie oraz poznawczo ważne pytania i hipotezy badawcze. Habilitantka udzieliła odpowiedzi na postawione przez siebie pytania badawcze, natomiast sformułowane hipotezy badawcze poddała weryfikacji/falsyfikacji. W ten sposób, z poznawczego punktu widzenia,

uzyskała nową wiedzę, będącą znacznym wkładem Habilitantki w rozwój w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o polityce i administracji. Wymaga zaznaczenia, że jest to nowa wiedza, uzyskana nie tylko wskutek prawidłowego postawienia pytań i hipotez badawczych w ramach prawidłowo zastosowanych teorii badania relacji zachodzących między szkolnictwem wyższym a rynkiem pracy. Podkreślenia wymaga metodologiczna staranność Habilitantki w zakresie zastosowania ilościowych i jakościowych metod badawczych w ramach wykorzystania różnych źródeł danych, dotyczących różnych okresów, co samo w sobie pozwoliło Habilitantce poznać interesujące ją procesy w ujęciu dynamicznym.

Przywołania wymagają profesjonalnie ustalone i wykorzystane źródła wtórne w postaci artykułów naukowych, rozdziałów w monografiach i monografii. W mojej ocenie są one reprezentatywne dla ustaleń doktryny w zakresie związków zachodzących między szkolnictwem wyższym a rynkiem pracy, dla prowadzonych w tym zakresie badań na świecie.

Reasumując, nie budzi moich wątpliwości, że monografia *Z uczelni na rynek pracy: indywidualne decyzje, mechanizmy społeczne a polityki publiczne* to dzieło oryginalne, w którym podniesiono tematykę ważną dla rozwoju dyscypliny nauki o polityce i administracji. Z tego powodu jest to osiągnięcie naukowe, o którym mowa art. 219 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce czyli, że jest to osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład Habilitantki w rozwój w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o polityce i administracji.

Aktywność naukowa realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej

Autorstwo lub współautorstwo monografii, publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych lub krajowych, pracach zbiorowych

Dorobek publikacyjny Pani Doktor Magdaleny Jelonek jest skoncentrowany wokół trzech grup zagadnień:

- 1) Sytuacja rynkowa absolwentów szkół wyższych oraz prowadzone w tym zakresie polityki publiczne;
- 2) Kapitał ludzki, rynek pracy, edukacja;
- 3) Ekonomia społeczna.

Habilitantka wypowiada się głównie w formie rozdziałów w monografiach zbiorowych i artykułów naukowych. Publikuje w różnych renomowanych wydawnictwach krajowych i zagranicznych oraz w różnych prestiżowych czasopismach krajowych i zagranicznych. Są to publikatory reprezentatywne dla badaczy podejmujących tematykę podobną to podejmowanej przez nią. Prawidłowe uplasowanie wyników prowadzonych badań pozwala zaprezentować je czytelnikom kompetentnym w danym zakresie i konfrontować z uzyskiwanymi przez nich rezultatami badawczymi.

Rysem znamienym publikacji Habilitantki jest współautorstwo. Wyniki prowadzonych badań ogłasza wspólnie z innymi badaczami wyspecjalizowanymi w danej tematyce. Jest to aktywność naukowa realizowana w kooperacji z badaczami z różnych uczelni, instytucji naukowych. W szczególności, są to badacze z zagranicznych uczelni i instytucji naukowych. Przyjęty sposób postępowania odbieram jako efekt nie tylko aktywności zawodowej Habilitantki, złożoności prowadzonych przez nią badań (stwierdzenie stanu faktycznego), ale także jako wyraz uznania umiejętności badawczych Pani Doktor Magdaleny Jelonek ze strony innych akademików (wyjaśnienie stanu faktycznego).

Wygłoszone przez Habilitantkę referaty na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych

Po uzyskaniu stopnia doktora Habilitantka wygłosiła 50 referatów na krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych. Jest to liczba znacząca. W ujęciu jakościowym jest to rozbudowana aktywność naukowa realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w tym – prowadzona w kooperacji z uczelniami zagranicznymi.

Kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi oraz udział w takich projektach przez Habilitantkę

Udział (w różnym charakterze) w projektach badawczych to swego rodzaju znak rozpoznawczy realizowanej przez Habilitantkę aktywności naukowej. Są to projekty tak krajowe (o znaczeniu ogólnopolskim, regionalnym), jak i międzynarodowe. Spośród nich przywołam: *Analiza zapotrzebowania na kompetencje w gospodarce i na rynku pracy* (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju), *Niedopasowanie kompetencyjne w programach wsparcia studentów i doktorantów* (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju), *Bilans Kapitału Ludzkiego* (Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości oraz Centrum Ewaluacji i Analiz Polityk Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego), *Społeczno-gospodarcze konsekwencje czwartej rewolucji przemysłowej* (Regionalna Inicjatywa Doskonałości), *Exploring Experiences and Career Choices of Sociology Majors: USA and Poland* (grant Padnos International Center GVSU), *Skuteczność wsparcia absolwentów w małopolskich urzędach pracy* (Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji).

W świetle powyższego należy stwierdzić, że Habilitantka uczestniczy (w różnym charakterze) w realizacji krajowych i międzynarodowych projektów badawczych. Jest to rozbudowana aktywność badawcza, realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji

naukowej, w tym – prowadzona w kooperacji z podmiotami zagranicznymi.

Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych

Habilitantka prowadzi działalność w sieci badaczy European Network on Regional Labour Market-Monitoring (EN RLMM); Teacher Education Policy in Europe (TEPE Network); European Educational Research Association (EERA), Polskim Towarzystwie Socjologicznym, European Survey Research Association, European Sociological Association. Są to gremia właściwe z punktu widzenia zainteresowań badawczych Habilitantki.

Udział w zespołach eksperckich i konkursowych

Pani Doktor Magdalena Jelonek uczestniczy w pracach zespołów eksperckich i konkursowych. Są to zespoły powołane przez kluczowych uczestników w zakresie problematyki badawczych przez nią podejmowanych, jak Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Fundacja Rektorów Polskich, Konfederacja Rektorów Akademickich Szkół Polskich.

Działalność ekspercka

Habilitantka realizuje rozbudowaną działalność ekspercką. Po uzyskaniu stopnia doktora brała udział w 23 opracowaniach dla instytucji publicznych lub przedsiębiorców. Dotyczyły one istotnych zagadnień aplikacyjnych z zakresu szeroko rozumianego rynku pracy.

Działalność dydaktyczna

Od 2005 r. Habilitantka prowadzi działalność dydaktyczną na studiach I, II, III stopnia oraz studiach podyplomowych. Realizuje ją w języku

polskim i angielskim. Są to zajęcia z zakresu metodologii badań społecznych (qualitative research, research methods, metodologia badań społecznych, metody badań ilościowych, metody badań jakościowych); analizy danych ilościowych (statystyka, modelowanie równań strukturalnych, wprowadzenie do wielowymiarowej analizy danych, zaawansowana wielowymiarowa analiza danych, narzędzia informatyczne analizy danych, obsługa pakietu PASW Statistics) oraz z zakresu analizy i ewaluacji polityk publicznych (ewaluacja programów publicznych, zastosowanie badań społecznych w administracji publicznej, społeczne aspekty rynku pracy). Pani Doktor Magdalena Jelonek prowadzi również seminaria dyplomowe na studiach I stopnia oraz podyplomowych.

Jest to dydaktyka rozbudowana, świadcząca o szerokich horyzontach poznawczych Habilitantki i pozwalająca Jej w sposób samodzielny realizować proces dydaktyczny.

Ocena naukometryczna

Liczby cytowań publikacji Pani Doktor Magdaleny Jelonek są następujące: 351 (Google Scholar), WOS B (29), Scopus B (16). Index Hirscha w Google Scholar – 11. Na podstawie powyższego stwierdzam, że wyniki badań ogłaszanych przez Habilitantkę, jako poznawczo nowatorskie, są wykorzystywane i w szeroki zakresie przywoływane przez doktrynę.

Wnioski

Zgodnie z art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która: 1) posiada stopień doktora; 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej: 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo,

które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a; 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Analiza dokumentacji przedstawionej do oceny w postępowaniu habilitacyjnym Pani Doktor Magdaleny Jelonek nakazuje stwierdzić, że Habilitantka spełnia kryteria sformułowane w art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Habilitantka posiada stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o socjologii.

Rozprawa wskazana przez Panią Doktor Magdalenę Jelonek jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce jest metodologicznie prawidłowo przygotowana, merytorycznie dojrzała. Postawione są w niej oryginalne, ważne dla rozwoju dziedziny nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji hipotezy badawcze. Ich weryfikacja/falsyfikacja uzasadnia, że jest to monografia wartościowa poznawczo, tj. w całej rozciągłości spełniająca cechy rozprawy habilitacyjnej.

Habilitantka spełnia też trzecie kryterium określone w ustawie, tj. wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, w tym – w uczelni zagranicznej. Aktywnie uczestniczy w krajowym i w międzynarodowym życiu naukowym. Wyniki prowadzonych przez siebie badań naukowych (często w ramach zespołów badawczych) ogłasza w kraju i za granicą. Jest autorem/współautorem licznych ekspertyz. Bierze aktywny udział w konferencjach krajowych i konferencjach organizowanych za granicą.

Przebieg i dotychczasowe efekty działalności badawczej Habilitantki pozwalają stwierdzić wielość podejmowanych przez Nią

wartościowych i zróżnicowanych inicjatyw badawczych, samodzielność badawczą, umiejętność pracy w dużych zespołach badawczych. Habilitantka posiada umiejętność samodzielnego stawiania sobie oryginalnych zadań badawczych i prawidłowego ich wykonywania.

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzam, że Pani Doktor Magdalena Jelonek wniosła istotny wkład w rozwój dziedziny nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji. Pozytywna ocena dotyczy zarówno publikacji wskazanej przez Habilitantkę jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, jak również Jej aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, w szczególności zagranicznej. Dlatego też wnoszę o dopuszczenie Pani Doktor Magdaleny Jelonek do dalszego procedowania w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji.

dr hab. Jacek Zaleśny

Uniwersytet Warszawski

